

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/301/2021
Identifikačné číslo spisu:	3516207732
Dátum vydania rozhodnutia:	24.08.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:3516207732.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu, a sudcov JUDr. Petra Brňáka a JUDr. Martiny Valentovej, v spore žalobcu: T. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom K. XXX zast. Weis & Partners s.r.o., AK so sídlom Ivánska cesta 30/B, Bratislava, IČO: 47 234 776 proti žalovanému: Ing. K. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. XXXX/X, F. zast. JUDr. Jánom Havlátom, Advokátska kancelária Havlát & Partners, so sídlom Rudnayovo nám. 1, Bratislava, o zaplatenie 8.696,81 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom pod sp.zn. 4C/125/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 27. apríla 2021, č.k. 17Co/88/2019-163, takto

rozhodol:

Dovolanie zamietá.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) zmenil rozsudok Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „súd prvej inštancie“) č.k. 4C/125/2016-114 z 09.01.2019 tak, že žalobu v II. výroku zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania. Súd prvej inštancie I. výrokom rozsudku zastavil konanie v časti úroku z omeškania vo výške 3,10 % ročne zo sumy 8.696,81 eur od 26.03.2013 do zaplatenia, II. výrokom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 8.696,81 eur s príslušenstvom a III. výrokom priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania.

2. Odvolací súd poukázal na to, že žalobca sa domáhal zaplatenia sumy 8.696,81 eur s príslušenstvom titulom náhrady škody, keďže bol závetným dedičom po poručiťke X. Q., pričom finančné prostriedky miesto neho nadobudol žalovaný, ktorý bol za takéto konanie odsúdený v trestnom konaní a so svojim nárokom bol žalobca odkázaný na občianske súdne konanie. Po vykonanom dokazovaní súd prvej inštancie dospel k záveru, že sú naplnené zákonné predpoklady vzniku zodpovednosti žalovaného za

škodu vzniknutú žalobcovi v dôsledku spáchania zločinu sprenevery žalovaným, za ktorý bol právoplatne odsúdený. Žalovaným vznesenú námietku premlčania súd prvej inštancie vyhodnotil ako právny úkon, ktorý je podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka v rozpore s dobrými mravmi.

3. Odvolací súd mal za to, že žalobca pri výkone svojich práv nepostupoval s dostatočnou mierou opatrnosti a predvídavosti a vytvoril vlastným zavinením podmienky pre neskoršie vznesenie námietky premlčania. Po tom, čo bol žalovaný trestným súdom odsúdený a žalobca odkázaný so svojim nárokom na náhradu škody na občianske súdne konanie, žalobca nepostupoval z objektívneho hľadiska dôsledne a správne. Namiesto podania žaloby o náhradu škody žalobca pristúpil, a to po viac ako roku od právoplatného odsúdenia žalovaného, k podaniu návrhu na začatie konania o dedičstve k novoobjavenému majetku. Tento krok bol nesprávny, keď jeho návrh bol súdmi zamietnutý. Využitie nesprávnych možností žalobcom nemôže byť na ťarchu žalovanému, keďže na túto skutočnosť nemá vplyv a dosah. Tento záver nevyvracia ani tvrdenie žalobcu, že bol trestnými súdmi inštruovaný na podanie návrhu na začatie konania o dedičstve k novoobjavenému majetku (tieto závery nie sú záväzné). Ak žalovaný dobrovoľne neplní svoj záväzok vzniknutý z náhrady škody, v zásade pri hodnotení námietky premlčania mu táto skutočnosť nemôže priťažovať a tento výkon práva nie je v rozpore s dobrými mravmi. Žalovaným vznesená námietka premlčania nie je v rozpore s dobrými mravmi, pričom žalobca podal žalobu po uplynutí premlčacej lehoty.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzoval z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

5. Dovolateľ poukázal na to, že za právnu otázku, ktorá je judikatúrou dovolacieho súdu SR rozhodovaná rozdielne označil aplikáciu § 3 ods. 1 OZ, teda posudzovanie či je v rozpore s dobrými mravmi námietka premlčania vznesená žalovaným a či dovolateľ vytvoril podmienky pre neskoršie úspešné vznesenie námietky premlčania žalovaným.

6. Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je nezákonný, keď súd neaplikoval § 3 ods. 1 OZ. To, že žalovaný konal v rozpore s dobrými mravmi je evidentné, keď existuje právoplatný trestný rozsudok. Trestnoprávny súd odkázal dovolateľa na občianske súdne konanie uvádzajúc, že zostalo na dedičoch, aby sa v civilnom konaní domáhali určenia, že sporné prostriedky sú súčasťou dedičstva a následne v rámci dedičského konania sa určilo kto akú časť dedičstva dedí. Dovolateľ postupoval v súlade s judikatúrou, keď podal návrh na prejednanie novoobjaveného majetku trestným rozsudkom ustálenej pohľadávky, konal v primeraných časových súvislostiach, používal primerané právne prostriedky uplatnenia a ochrany svojich práv, pričom nemohol predvídať ojedinelosť rozhodovacej činnosti súdov v konaní o novoobjavenom majetku, keď konal v súlade s vtedajšou judikatúrou, v rozpore s ktorou sa dozvedel, že mal podať žalobu o náhradu škody, na čom by nič nezmenila ani skutočnosť, ak by bol v konaní zastúpený advokátom. Právne posúdenie veci je porušením zásady predvídateľnosti práva a zásady spravodlivosti, keďže právo má byť aj spravodlivé, preto je tu priestor pre aplikáciu Radbruchovej formuly. Tým, že žalovaný konal protiprávne je evidentné že musel naplniť kategóriu konania v rozpore s dobrými mravmi a to nielen tým, že spáchal trestný čin, ale aj tým, že dobrovoľne neodovzdal sumu tvoriacu výšku sprenevery po jeho odsúdení, naviac keď mal vedomosť, že voči dovolateľovi koná protiprávne.

7. Dovolateľ navrhol, aby najvyšší súd napadnutý rozsudok odvolacieho zrušil spolu s na neho nadväzujúcim uznesením súdu prvej inštancie o náhrade trov konania a vec mu vrátil na nové konanie, alternatívne aby zmenil rozsudok odvolacieho súdu tak, že potvrdí rozsudok súdu prvej inštancie a dovolateľovi priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Dovolateľ zároveň navrhol odložiť vykonateľnosť rozsudku odvolacieho súdu poukazujúc na dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by mu pri náhrade trov spôsobili závažnú ujmu.

8. Najvyšší súd SR ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dospel k záveru,

že dovolanie je potrebné zamietnuť.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

9. Z dovolania vyplýva, že dovolateľ vytýka odvolaciemu súdu viacero nesprávností a kritizuje správnosť jeho právnych úvah a záverov. Ani pri posudzovaní dovolania podľa obsahu tohto mimoriadneho opravného prostriedku (§ 124 ods. 1 CSP) však z neho nevyplýva, konkrétne ktorým postupom mu odvolací súd znemožnil uskutočňovať procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. V dôsledku riadneho nevymedzenia dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP v spojení s § 431 CSP, je dovolanie v tejto časti neprípustné.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP

10. Dovolateľ vymedzil prípustnosť dovolania posudzovaním či je námietka premlčania vznesená žalovaným v rozpore s dobrými mravmi a či dovolateľ vytvoril podmienky pre neskoršie úspešné vznesenie námietky premlčania.

11. Dovolací súd v prvom rade uvádza, že otázka súladu uplatnenej námietky premlčania s dobrými mravmi je otázka právna, úzko súvisiaca s jednotlivými okolnosťami prípadu. Vznesenie námietky premlčania v zásade neodporuje dobrým mravom, v niektorých prípadoch nie je vylúčená možnosť existencie takej situácie, v ktorej uplatnenie tejto námietky je výrazom zneužitia práva na úkor druhého účastníka daného právneho vzťahu, ktorý uplynutie premlčacej doby nezavinil a zánik jeho nároku by v takom prípade znamenal pritvrdý postih v porovnaní s rozsahom ním uplatňovaného práva. Rozhodovacia činnosť súdov stanovuje všeobecné znaky správania žalovaného, ktoré môžu odôvodňovať rozpor námietky premlčania s dobrými mravmi. Úlohou všeobecného súdu je zasadiť jednotlivé okolnosti do tohto rámca a posúdiť, či správanie žalovaného bolo takého charakteru, že uplatnenie jeho zákonného práva namietať premlčanie by mohlo byť oslabené, pretože si pre rozpor s dobrými mravmi ochranu nezaslúži.

12. Najvyšší súd riešil otázku súladu námietky premlčania s dobrými mravmi vo viacerých dovolacích konaniach:

12.1 Vo veci sp. zn. 5Cdo/265/2009 NS SR vyslovil názor, že znaky konania vykazujúce priamy úmysel poškodiť druhého účastníka je potrebné vyvodzovať z tých okolností, za ktorých bola námietka premlčania tohto nároku uplatnená a nie z okolností a dôvodov, z ktorých je vznik uplatňovaného nároku odvodzovaný, inými slovami, rozhodujúce (určujúce) pre odopretie účinkov námietky premlčania sú okolnosti, ktoré existovali v čase uplatnenia námietky premlčania. Tieto okolnosti musia byť naplnené v natolko výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do právnej istoty, akým je neumožnenie práva uplatniť námietku premlčania.

12.2 Vo veci sp. zn. 7Cdo/226/2016 NS SR k možnému rozporu uplatnenia námietky premlčania s dobrými mravmi poukázal na viaceré súdne rozhodnutia, na základe ktorých uviedol, že „vo všeobecnosti nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania odporcom (žalovaným) mohlo byť považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi ... o takýto prípad môže ísť iba výnimočne a v rozpore s dobrými mravmi môže byť len taký výkon práva ... ktorý je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhého účastníka konania, pričom vo vzťahu ku vznesenej námietke premlčania môže o takýto prípad ísť len vtedy, ak druhý účastník konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinil, priznanie účinkov premlčania voči nemu by za tejto situácie bolo neprimerane tvrdým postihom a pri posudzovaní primeranosti postihu je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu a vziať do úvahy najmä charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody, pre ktoré právo nebolo uplatnené pred uplynutím premlčacej doby“.

12.3 Vo veci sp. zn. 7Cdo/507/2014 NS SR vyslovil názor, že aplikácia inštitútu dobrých mravov vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania „by mala byť len výnimočná a nemala by zhojovať neznalosť

zákona, t.j. neznalosť plynutia premlčacích dôb. V tomto smere je potrebné poukázať aj na jednu zo základných zásad súkromného práva - *vigilantibus iura scripta sunt* - právo patrí bdelým. Preto je potrebné pri skúmaní otázky, či je vznesenie námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi, skúmať, či účastník konania, ktorý sa dovoľáva rozporu s dobrými mravmi v súlade s § 3 ods. 1 OZ, postupoval s dostatočnou mierou starostlivosti a opatrnosti práve v súlade so zásadou *vigilantibus iura*, ktorá predpokladá, že každý zodpovedá za náležitú mieru predvídavosti a opatrnosti nielen pri vzniku právneho vzťahu, ale aj pri uplatňovaní svojich práv a výkone svojich práv a povinností z neho vyplývajúcich."

13. Dovolateľ považoval za relevantné odsúdenie žalovaného za spreneveru, čo bolo samo o sebe konaním v rozpore s dobrými mravmi. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na rozhodnutie NS SR sp. zn. 2Cdo/249/2014, podľa ktorého znaky konania vykazujúce priamy úmysel poškodiť druhého účastníka je potrebné vyvodzovať z tých okolností, za ktorých bola námietka premlčania tohto nároku uplatnená a nie z okolností a dôvodov, z ktorých je vznik uplatňovaného nároku odvodzovaný, teda rozhodujúce pre odopretie účinkov námietky premlčania sú okolnosti, ktoré existovali v čase uplatnenia námietky premlčania. Dovolateľom uvedené okolnosti nesúvisia s uplatnením námietky premlčania, ale majú pôvod v udalosti, z ktorej vyplýva žalovaný nárok. Zároveň nemožno považovať za chybu žalovaného, že dovolateľ zvolil nesprávny prostriedok ochrany svojich práv a rozhodol sa vec riešiť prvotne v dedičskom konaní. Žalovaný nebránil dovolateľovi, aby uskutočnil poradu s právnym zástupcom, aby mu bolo ozrejmene akú formu ochrany svojich práv má zvoliť a je potrebné, čo i len z opatrnosti začať súdne konania i o náhradu škody. Skutočnosť, že žalovaný dobrovoľne neplnil je dôvodom, prečo si svoje právo uplatnil na súde, pretože nechota dobrovoľne plniť ide ruka v ruku s potrebou predmetnú osobu k plneniu „motivovať“ prostriedkami štátneho donútenia, ktorým je o.i. súdne konanie.

14. V danom prípade je relevantné, že rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č.k. 23To/23/2012-822 z 25.03.2013 bol žalovaný uznaný vinným zo zločinu sprenevery, pretože hoci bol na základe neplatnej notárskej zápisnice z 06.10.2006 v znení doložky o oprave zápisnice z 09.10.2006 splnomocnený, mal udelené dispozičné právo, ktoré sa o.i. týkalo aj disponovania s účtom č. XXXXXXXXXXXX/XXXX vedeného vo VÚB, a.s. pobočka Nové Mesto nad Váhom, odkiaľ dňa 09.10.2006, vybral sumu 273.962,- Sk, tieto neodovzdal do dedičského konania po poručiťke X. Q., čím spôsobil dovolateľovi ako závetnému dedičovi škodu. Dovolateľ bol odkázaný s nárokom na náhradu škody na občianske súdne konanie. Tým istým rozsudkom bol žalovaný uznaný vinným zo zločinu sprenevery, pretože mal udelené dispozičné právo, ktoré sa týkalo aj disponovania s vkladnou knižkou dňa 09.10.2006, vybral sumu 120.435,- Sk, tieto neodovzdal do predmetného dedičského konania, čím spôsobil škodu poškodenej U. ako závetnej dedičke, ktorá bola rovnako odkázaná s nárokom na náhradu škody na občianske súdne konanie. V intenciách tohto rozhodnutia podala poškodená U. dňa 12.12.2013 žalobu na zaplatenie sumy 4.000,- Eur, ktorú následne upravila na sumu 3.966,67 eur. Konanie bolo vedené Okresným súdom Nové Mesto nad Váhom, ktorý rozsudkom sp.zn. 4C/5/2015 zo dňa 21.06.2016, potvrdeným rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp.zn. 6Co/534/2016 zo dňa 31.10.2017, zaviazal žalovaného zaplatiť poškodenej U. sumu 3.966,67 eur spolu s príslušenstvom titulom náhrady škody. Z uvedeného vyplýva, že tak dovolateľ ako aj p. U. boli trestným rozsudkom odkázaní so svojimi nárokmi proti žalovanému na občianske súdne konanie, pričom p. U. zvolila na domáhanie sa svojho nároku proti žalovanému žalobu o náhradu škody a dovolateľ zvolil pôvodne na domáhanie sa svojich nárokov dedičskú žalobu. V danom prípade má dovolací súd zhodne s odvolacím súdom za to, že v prejednávanej spore okolnosti prípadu nie sú takej výnimočnej povahy, ktoré spôsobili prelomenie princípu právnej istoty a zásady rovnosti strán a rovnosti zbraní. Pokiaľ poškodená U. v druhovo rovnakom prípade stihla nárok uplatniť v rámci premlčacej lehoty, takéto isté okolnosti boli na strane žalobcu a žalobca mal rovnakú možnosť uplatniť nárok v rámci premlčacej doby.

15. Dobré mravy, ktoré možno vykladať ako súbor mravných pravidiel užívaných ako korektív či doplnujúci obsahový faktor výkonu subjektívnych práv a povinností, majú subsidiárnu povahu a možno ich použiť len vo výnimočných prípadoch. Tak dovolateľ ako aj poškodená U. boli obaja odkázaní trestným rozsudkom na občianske súdne konanie, pričom p. U. sa účinne domohla náhrady škody voči žalovanému, keď z rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom sp.zn. 4C/5/2015 vyplýva, že

svoj nárok na náhradu škody si uplatnila v zákonnej premlčacej lehote, a to aj napriek odôvodneniu trestného rozsudku. Naopak dovolateľ uplatňoval nárok na náhradu škody vyplývajúci mu z rovnakého trestného konania v dedičskom konaní, a až následne, keď bol neúspešný, podal žalobu na náhradu škody, ktorá bola podaná po uplynutí zákonnej premlčacej lehoty. Preto nie je možné námietku vznesenú v konaní považovať ako právny úkon, ktorý je podľa § 3 ods. 1 OZ v rozpore s dobrými mravmi a nepriznať mu právnu ochranu.

16. V dovolaní dovolateľ neuviedol žiadne také skutočnosti, ktoré by mohli mať za následok spochybnenie záveru odvolacieho súdu o tom, že námietka premlčania nie je v rozpore s dobrými mravmi. Dovolací súd zastáva názor, že odvolací súd vec správne právne posúdil. Možno preto uzavrieť, že žalovaným vymedzená právna otázka bola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená a pri riešení tejto otázky sa odvolací súd neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, naopak je s nimi v súlade. Dovolanie je teda nedôvodné, a preto ho dovolací súd zamietol (§448 CSP).

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

18. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

19. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (4Cdo/108/2019, 9Cdo/72/2020).

20. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.